

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม เป็นการวิจัยรูปแบบในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์ตัวแปรเพื่อหาปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในภาพรวม 2) เพื่อสร้างแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม 3) เพื่อถ่ายทอดแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม และ 4) เพื่อประเมินคู่มือและรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนการทดลองถ่ายทอดเทคโนโลยี (อบรม) คู่มือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมานั้น ใช้แบบทดสอบที่เป็นแบบตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ส่วนการประเมินความพึงพอใจคู่มือ และประเมินการอบรม ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนการประเมินรูปแบบการจัดการ ใช้แบบประเมินรายการตรวจสอบ ข้อมูลที่รวบรวมมาผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ภาพรวม
3. ผลการสร้างแบบการจัดการ ปัจจัยความสำเร็จ ของผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ
4. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) การเรียนรู้ ของผู้เข้ารับการถ่ายทอด (อบรม)
5. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังของผู้เข้ารับการถ่ายทอด (อบรม)
6. ผลการประเมินสภาพความพึงพอใจ ที่มีต่อการอบรม คู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม
7. ผลการประเมินสภาพความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอด (อบรม) คู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม
8. ผลการประเมินรูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ตามคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 360 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีประเภทผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรฯ มากที่สุดได้แก่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย มีพื้นที่ตั้งสถาน

ประกอบการมากที่สุด คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเภทผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ มากที่สุด คือ ผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของรายเดียว เคยมีประสบการณ์ในการส่งผลิตภัณฑ์เข้าร่วมคัดสรรฯ มากที่สุด และมีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมากที่สุด คือ ต่ำกว่า 10 ปี

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในภาพรวม ดังนี้

5.1.2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแต่ละปัจจัยจากจำนวน 65 ข้อ พบว่าภาพรวม มีสภาพความคิดเห็นเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ การควบคุมคุณภาพสินค้าต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน ผลิตภัณฑ์จะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการมีความรู้ด้านการตลาด ตามลำดับ ส่วนสภาพความคิดเห็นเห็นด้วยน้อยที่สุด มีแหล่งเงินทุนภาครัฐ/เอกชน ที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ

5.1.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในภาพรวม ได้จำนวน 10 องค์ประกอบ คือ

- 1) เครือข่ายความร่วมมือ มีค่าไอเกนเท่ากับ 4.642
- 2) การเงิน การบัญชี มีค่าไอเกนเท่ากับ 4.256
- 3) ผลิตภัณฑ์ มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.889
- 4) บริหารจัดการแรงงาน มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.741
- 5) สนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.645
- 6) การผลิต มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.470
- 7) ผู้นำ มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.511
- 8) การบริหารจัดการ มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.403
- 9) การตลาด มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.170
- 10) ความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.968

5.1.3 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ได้จำนวน 3 ด้าน คือ

1) ด้านความเข้มแข็งของชุมชนและผู้นำ โดยชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและผู้นำมีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายชัดเจน

2) ด้านการตลาด มีการบริหารจัดการแหล่งจำหน่ายสินค้า และผลิตภัณฑ์สื่อถึงภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

3) ด้านผลิตภัณฑ์ ต้องมีคุณภาพและผ่านการรับรองมาตรฐาน มีโอกาสสู่สากล โดยทั้ง 3 ด้านมีการเชื่อมโยงโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือ

5.1.4 ผลการหาดัชนีประสิทธิผล (E.I.) การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการถ่ายทอด(อบรม) ตามคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่มของผู้เข้าร่วมอบรมเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนอบรมและคะแนนหลังอบรม จากจำนวน 33 คน พบว่า มีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าร่วมอบรมหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมทุกคน มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) มากกว่า 0.50 ขึ้นไปหรือมากกว่าร้อยละ 50 ทุกคน

โดยคนที่มีความรู้ประสิทธิภาพ (E.I.) มากที่สุด มี 5 คน ( $E.I. = 1.000$ ) ได้คะแนนหลังการอบรมเต็ม 20 คะแนน แสดงว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังอบรมร้อยละ 100 และคนที่มีความรู้ประสิทธิภาพ (E.I.) น้อยที่สุด มี 9 คน ( $E.I. = 0.6000$ ) แสดงว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังอบรมร้อยละ 60 ส่วนการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของคู่มือฯ พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.43

5.1.5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการอบรม ของผู้เข้ารับการถ่ายทอด (อบรม) จากจำนวน 33 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่มของผู้เข้าร่วมอบรมก่อนการอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.48 ส่วนหลังการอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.58 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมโดยใช้การทดสอบที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-dependent) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.6 ผลการประเมินสภาพความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอด (อบรม) คู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม

ผลการประเมินสภาพความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี(อบรม) จากจำนวน 33 คน ใน 3 ด้าน 13 ข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านเนื้อหาและวิทยากรมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ลำดับรอง ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ และด้านความรู้และการนำไปใช้ตามลำดับ

5.1.7 ผลการประเมินสภาพความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม

5.1.7.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 33 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากที่สุด มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมากที่สุด และอยู่ในกลุ่มผู้สนใจทั่วไปมากที่สุด

5.1.7.2 ผลการวิเคราะห์ประเมินสภาพความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม จากจำนวน 3 ด้าน 18 ข้อ พบว่า สภาพความพึงพอใจเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด และพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถนำไปใช้ได้จริง และข้อที่มีสภาพความพึงพอใจมาก มีเพียงข้อเดียว คือ ความสวยงามของปก และโดยภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยด้านเนื้อหาของคู่มืออยู่ในลำดับที่ 1 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ด้านประโยชน์ของคู่มือ และด้านรูปแบบของคู่มือ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นภาพรวมทุกด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด

5.1.8 ผลการประเมินรูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ตามคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม จากผู้ประกอบการ OTOP และผู้ประกอบการที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จำนวน 5 ราย พบว่า มีการประเมินจากผู้ประกอบการทั้งหมด 5 ราย จำนวนรายการตรวจสอบที่ประเมินก่อน-หลังทั้ง 10 ด้าน รวม 62 ข้อ ผลการประเมินสรุปดังนี้ มีผลิตภัณฑ์ที่ปฏิบัติตามคู่มือหลังการอบรมเพิ่มขึ้นโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.61 และในภาพรวมเพิ่มขึ้นทั้ง 5 ราย โดยเพิ่มขึ้นมากที่สุด 8 ข้อ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ศรีชุมแสงไวน์

กับผลิตภัณฑ์น้ำตาลโตนด 100 % ไซรับ ส่วนที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ชาดอกคำฝอย โดยด้านสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การประเมินก่อนหลังมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากที่สุด 5 ข้อ และด้านผลิตภัณฑ์ ยังไม่มีการปฏิบัติมากที่สุด 5 ข้อ ส่วนด้านที่ไม่มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้น มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน การบัญชี ด้านบริหารจัดการแรงงาน และด้านผู้นำ และจากผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 ราย มีด้านที่ส่งผลก่อนหลังการประเมินมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดมี 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านความเข้มแข็งของชุมชน ผลการประเมินรูปแบบที่ยังไม่มีการปฏิบัติ หลังการอบรมส่วนใหญ่ ได้แก่ ประเด็นเรื่อง ชื่อแบรนด์ที่จดจำง่ายมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีรหัสบาร์โค้ด คิวอาร์โค้ด สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยด้านองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา โรงเรียนได้รับมาตรฐาน GMP จัดหาแหล่งจำหน่ายตลาดต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเกิดจากระยะเวลาที่สั้น บางเรื่องต้องใช้เวลา ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้กับช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนผลการประเมินรูปแบบที่มีการปฏิบัติเพิ่มหลังการอบรมส่วนใหญ่ ได้แก่ ประเด็นเรื่อง บรรจุภัณฑ์มีรายละเอียดครบถ้วน มีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายวิธี การคืนกำไรกลับสู่ชุมชน เป็นต้น ซึ่งอาจจะเกิดจากบางเรื่องพอรู้ช่องทางหรือรายละเอียดก็สามารถที่จะดำเนินการได้เลยในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ที่ทางผู้ประกอบการได้นำไปใช้ประโยชน์นั้นมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทำให้เกิดมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้รับการคัดสรรฯ ระดับ 5 ดาวต่อไป

## 5.2 อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยแยกอภิปรายในประเด็นดังนี้

5.2.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์หาปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในภาพรวม สอดคล้องกับ ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม โดยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องดื่มโดยตรง ได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม จะประกอบด้วย 10 ด้าน คือ 1) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านการเงิน การบัญชี 3) ด้านผลิตภัณฑ์ 4) ด้านบริหารจัดการแรงงาน 5) ด้านสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก 6) ด้านการผลิต 7) ด้านผู้นำ 8) ด้านการบริหารจัดการ 9) ด้านการตลาด และ 10) ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งได้มีการอภิปรายผลเพิ่มเติมในแต่ละด้านดังนี้

5.2.1.1 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า เป็นด้านที่ค้นพบใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ซึ่งมีความสำคัญและก่อให้เกิดความสำเร็จในอันดับต้นๆถึงแม้ว่าจะไม่ได้สอดคล้องกับเกณฑ์การคัดสรรและจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แต่ผลที่ได้มาจากทางกลุ่ม

ตัวอย่างสถานประกอบการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยจะต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้วยกัน 3 ฝ่าย มีฝ่ายภาครัฐหมายถึงสถาบันการศึกษา ด้วย ภาคเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันเอง ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มประเภทเดียวกันหรือต่างกลุ่มประเภทกัน เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ เช่น การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิทยาการใหม่ๆ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะต้องให้ภาคเอกชนเข้ามา เช่น บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) มาช่วยในด้านการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านทางร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ให้มากขึ้น และสอดคล้องกับ ใจมานัส พลอยดี ที่ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวจากการนำแนวทางเลือกธุรกิจชุมชนไปปรับใช้ เปรียบเทียบระหว่าง ภาพรวมและภาพย่อย กรณีศึกษาอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับวัฒนธรรม เสือดำ ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับคัดเลือกระดับ 5 ดาว ในระดับภูมิภาคของสินค้าประเภทอาหารในจังหวัด เชียงใหม่ โดยการให้สัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจัยด้านการดำเนินงานที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปัจจัยเครือข่ายสังคม และสอดคล้องกับชนมณัฐรัตน์ ฤทธิ์วิเศษ ที่ ศึกษาเรื่องปัจจัยสู่ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจนาเที่ยวในจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยทาง การตลาดที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

5.2.1.2 ด้านการเงิน การบัญชี พบว่า เป็นด้านที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ สอง ซึ่งอยู่ในลำดับเดียวกันกับผลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ โดยส่วนใหญ่มีการวางแผนการเงิน มีแหล่งทุนสนับสนุน มีการระดมทุนจากสมาชิก มีการกู้เงินจาก สถาบันการเงินของรัฐ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ผลประกอบการมีกำไร มีการ จัดทำบัญชีและบันทึกข้อมูลทางการเงินเพื่อเป็นประโยชน์ในการควบคุมดูแลสินค้าและยอดจำหน่าย มีการจัดทำบัญชีสรุปรายรับ รายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติโส แก้วบุญเรือง (2546) ได้ ศึกษาเรื่อง การดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดลำปาง ที่ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของเงินทุนมาจากหน่วยงานของรัฐ และจากการเข้าร่วมลงทุน ของสมาชิก มีการจัดทำบัญชีที่ชัดเจนและโปร่งใส มีการทบทวนบัญชีการเงินเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่ง จะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะสามารถควบคุมการเงินไม่ให้เกิดการขาดทุน

5.2.1.3 ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า เป็นด้านที่สอดคล้องกับเกณฑ์การคัดสรรและจาก แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรงกันกับด้านการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเภทเครื่องดื่มแบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ประเภทที่มีแอลกอฮอล์ และไม่มี แอลกอฮอล์ ซึ่งในแต่ละประเภทก็จะมีรายละเอียดในตัวผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันด้วย แต่โดยภาพรวมเน้น ที่รสชาติ หวานง่าย มีประโยชน์และคุณค่า สะอาดและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มโดย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกันว่า ผลิตภัณฑ์และตัวบรรจุภัณฑ์จะต้องโดดเด่น มีชื่อแบรนด์ เฉพาะ เรียงง่าย จำง่าย และควรมีรายละเอียดที่มาของผลิตภัณฑ์นั้นๆด้วย และสิ่งสำคัญที่จะขาดไม่ได้ คือมาตรฐานการรับรองเครื่องหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องจะต้องมี เช่น อย. GMP เป็นต้น

5.2.1.4 ด้านบริหารจัดการแรงงาน พบว่า เป็นด้านที่สอดคล้องกับจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แรงงาน (คน) จะต้องให้ความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องมีการวางแผนจัดคนเข้าทำงานตามฝ่ายต่างๆที่วางแผนไว้ และสิ่งสำคัญคือต้องมีเทคนิคการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเขาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ว่า การบริหารจัดการแรงงานจะต้องใส่ใจ ดูแลพึงพาอาศัยกัน เปรียบเสมือนครอบครัวเดียวกัน มีความรัก ความสามัคคี รู้จักการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรต่อไป

5.2.1.5 ด้านสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่า เป็นด้านที่สอดคล้องจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ และมีความสำคัญอยู่ในลำดับเดียวกัน การดำเนินการของผู้ประกอบการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน ในด้านการฝึกอบรม ด้านการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ด้านแหล่งทุน และด้านช่องทางการจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี พูนชัย (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการจัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ดาว ในระดับภาค เมื่อปี 2546 วสันต์ เสือขำ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับคัดเลือกระดับ 5 ดาว ในระดับภูมิภาคของสินค้าประเภทอาหารในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ โดยให้คำปรึกษาและคำแนะนำในด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีการเยี่ยมเยียนจากหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากภาคเอกชนในท้องถิ่น ด้านการเงิน ด้านการตลาด และสนับสนุนอุปกรณ์การผลิต มีการเยี่ยมเยียนจากหน่วยงานภาคเอกชน

5.2.1.6 ด้านการผลิต พบว่า เป็นด้านที่สอดคล้องกับเกณฑ์การคัดสรรและจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ มีการจัดหาวัตถุดิบได้ง่าย ไม่มีปัญหาการขาดแคลนมีการสั่งซื้อจากพื้นที่ใกล้เคียงภายในจังหวัดและต่างจังหวัด มีการวางแผนการผลิตสินค้า และการกำหนดขั้นตอนการผลิต มีการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก่อนออกจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติโส แก้วบุญเรือง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดลำปาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี พูนชัย (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการจัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ดาว ในระดับภาค เมื่อปี 2546 และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ (2550) การศึกษาอิสระเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ที่พบว่าจะต้องมีมาตรฐานสินค้ารับรอง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการวางแผนการผลิตให้มีความต่อเนื่องทันต่อความต้องการของลูกค้า ทันตามออเดอร์ที่สั่งมา และสามารถที่จะจัดส่งได้ทันตามกำหนดเวลา

5.2.1.7 ด้านผู้นำ พบว่า มีความสอดคล้องจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการทำงานหรือข้อขัดแย้งภายในกลุ่ม มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับ

ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไจมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวจากการนำแนวทางเลือกธุรกิจชุมชนไปปรับใช้ เปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย กรณีศึกษาอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอสามชัย จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (อ้างถึงใน กันยารัตน์ เฟื่องพริ้ง, 2555) ได้สรุปปัจจัยกำหนดความสำเร็จของธุรกิจชุมชน ที่พบว่าผู้นำจะต้องมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่ม จะต้องทุ่มเทกำลังความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่

5.2.1.8 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีความสอดคล้องจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ การดำเนินการของผู้ประกอบการมีการวางแผนเพื่อเป็นแนวทางการทำงานของกลุ่ม มีการจัดองค์กรมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารในรูปคณะกรรมการ และแบ่งความรับผิดชอบตามหน้าที่ออกเป็นฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ของความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไจมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวจากการนำแนวทางเลือกธุรกิจชุมชนไปปรับใช้ เปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย กรณีศึกษาอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอสามชัย จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ (2550) การศึกษาอิสระเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนอำเภอเมือง พะเยา จังหวัดพะเยา และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนต์รัก ธีรานุสรณ์ (2550) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพร กิตติพงศ์พิทยา (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มจักสานผักตบชวา กรณีศึกษา : บ้านห้วยเคียนเหนือ ตำบลบ้านด้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยาและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (อ้างถึงใน กันยารัตน์ เฟื่องพริ้ง, 2555) ได้สรุปปัจจัยกำหนดความสำเร็จของธุรกิจชุมชน ที่พบว่า การบริหารจัดการและการวางแผนที่ดี จะทำให้กิจการดำเนินการสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

5.2.1.9 ด้านการตลาด พบว่า เป็นด้านที่สอดคล้องกับเกณฑ์การคัดสรรและจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่มีการวางแผนการตลาด และการจัดจำหน่ายมุ่งเน้นที่ตัวผลิตภัณฑ์ และบางกลุ่มมีกลยุทธ์เน้นเรื่องการขายส่ง นอกจากนั้นจะให้ความสำคัญในการกำหนดราคาสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย การออกงานแสดงและจำหน่ายสินค้า ตามงานต่างๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ เสือขำ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับคัดเลือกระดับ 5 ดาว ในระดับภูมิภาคของสินค้าประเภทอาหารในจังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี พูนชัย (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการจัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ดาว ในระดับภาคเมื่อปี 2546 โดยศึกษาสินค้าประเภทผ้า และเครื่องแต่งกายในจังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ (2550) การศึกษาอิสระเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนอำเภอเมือง พะเยา จังหวัดพะเยา และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ แสงศักดิ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดผลิตภัณฑ์เด่นจังหวัดชลบุรีปี 2550 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

ผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดผลิตภัณฑ์เด่นจังหวัดชลบุรีปี 2550 คือ ปัจจัยการตลาดเพียงอย่างเดียว ปัญหาที่พบคือ จำนวนผู้ผลิตมีไม่เพียงพอ สมาชิกขาดความชำนาญไม่สามารถผลิตได้หลายแบบ วัตถุดิบเสียหายและขาดแคลนไม่เพียงพอต่อการผลิต การสั่งซื้อและการจัดจำหน่ายไม่สอดคล้องกับการผลิต และสมาชิกควบคุมการผลิตไม่ได้

5.2.1.10 ด้านความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การคัดสรรและผู้จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการมีสมาชิกและกระบวนการผลิตอยู่ในชุมชน การรวมกลุ่มจะก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ เสือขำ (2547) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับคัดเลือกระดับ 5 ดาว ในภูมิภาคของสินค้าประเภทอาหารในจังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี พูนชัย (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการจัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ดาว ในระดับภาค เมื่อปี 2546 โดยศึกษาสินค้าประเภทผ้า และเครื่องแต่งกายในจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนนั้นมีส่วนสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และมีความต่อเนื่อง ยาวนาน จะต้องมีการร่วมแสดงความคิดเห็นและหาทางออกของปัญหาร่วมกัน สมาชิกมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในกลุ่ม ส่งผลให้กลุ่มมีความสำเร็จในการดำเนินกิจการต่อไป

5.2.2 อภิปรายผลการสร้างรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ดังนี้

การสร้างรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม มี 3 ด้าน คือ ด้านความเข้มแข็งของชุมชนและผู้นำ ด้านการตลาด และด้านผลิตภัณฑ์ โดยทั้ง 3 ด้านมีการเชื่อมโยงโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือ เพื่อทำการถ่ายทอดเทคโนโลยี (อบรม) พบว่า ผลคะแนนหลังอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนอบรมทั้งหมด ทั้ง 33 คน เมื่อพิจารณาดัชนีประสิทธิผล (E.I.) การเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ  $E.I. \geq \text{ร้อยละ } 60$  โดยมีค่า  $E.I. = 71.43$  ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าคู่มือปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรมจริงและอยู่ในความสนใจ และมีรูปแบบที่ชัดเจน เข้าใจง่าย จึงทำให้ผลคะแนนการทดสอบก่อนและหลังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกิดการพัฒนากิจการของการเรียนรู้ได้เห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ว่า การสร้างคู่มือที่ดีถ้าจะให้มีความประโยชน์ มีคุณค่า เนื้อหาจะต้องกระชับ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับผู้ที่นำไปใช้ ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป และจากผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรม พบว่า ผลการประเมินการถ่ายทอดเทคโนโลยี(อบรม) พบว่า ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านเนื้อหาและวิทยากรมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก และพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมมากที่สุด



5.2.3 อภิปรายผลการประเมินคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ดังนี้

การประเมินสภาพความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม พบว่า สภาพความพึงพอใจเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด และโดยภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยด้านเนื้อหาของคู่มืออยู่ในลำดับที่ 1 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ด้านประโยชน์ของคู่มือ และด้านรูปแบบของคู่มือ ตามลำดับ และภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า คู่มือมีความเหมาะสม กระชับ เข้าใจง่าย เหมาะสำหรับผู้ประกอบการ OTOP ในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้ได้รับการรับรอง OTOP 5 ดาว เนื้อหาโดยภาพรวมดี สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ เนื้อหาข้อมูลสามารถอ่านเข้าใจและครอบคลุม

5.2.4 อภิปรายผลการประเมินรูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ตามคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ดังนี้

การประเมินรูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ตามคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม พบว่า มีการประเมินจากผู้ประกอบการทั้งหมด 5 ราย จำนวนรายการที่ประเมิน 10 ด้าน รวม 62 ข้อ ผลการประเมินสรุปดังนี้ ปฏิบัติตามคู่มือหลังการอบรมภาพรวมเพิ่มขึ้นทั้ง 5 ราย โดยเพิ่มขึ้นมากที่สุด 8 ข้อ ได้แก่ ศรีชุมแสงไวน์ กับน้ำตาลโตนด 100 % ไชริบ ส่วนที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ชาดอกคำฝอย โดยมีประเด็นที่มีการเปลี่ยนแปลงคล้ายๆกัน เช่น มีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายๆวิธี มีการคืนกำไรกลับสู่ชุมชน สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยด้านองค์ความรู้ ด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น ส่วนประเด็นที่ยังคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงก่อน – หลัง เช่น โรงเรือนยังไม่ได้รับการรับรอง การจัดหาแหล่งจำหน่ายตลาดต่างประเทศ การขอรหัสบาร์โค้ด คิวอาร์โค้ดที่ตัวผลิตภัณฑ์ เป็นต้น โดยประเด็นดังกล่าวอาจจะต้องใช้เวลา จึงไม่สามารถที่จะดำเนินการในช่วงเวลาที่ผ่านมาเพียงระยะเวลาสั้นๆได้ และในภาพรวมมีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 51.61 ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม ที่ทางผู้ประกอบการได้นำไปใช้ประโยชน์นั้นมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทำให้เกิดมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้รับการคัดสรรฯ ระดับ 5 ดาวต่อไป

### 5.3 ข้อเสนอแนะ

#### 5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องต้ม ทำให้ทราบว่ามียุทธศาสตร์ที่จัดการปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จมี 3 ด้านใหญ่ๆ คือ ด้านความเข้มแข็งของชุมชนและผู้นำ ด้านการตลาด และด้านผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องต้ม เพื่อให้กับทางผู้ประกอบการ OTOP และผู้ที่สนใจทั่วไปได้นำไปเป็นแนวทาง โดยผลของการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) รูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องต้ม สามารถนำไปใช้กับผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทอื่นๆได้ หรือนำไปใช้กับผู้ประกอบการอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ OTOP โดยจะต้องมีปรับใช้และประยุกต์ในบางส่วน เพื่อที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ประเภทนั้นๆประสบความสำเร็จต่อไป

2) คู่มือ รูปแบบการจัดการ ปัจจัยความสำเร็จ ของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องต้ม เป็นคู่มือที่ผู้วิจัยร่างขึ้นใหม่ ซึ่งยังไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใดจัดทำมาก่อน จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการที่ผู้วิจัยได้ลงไปสังเกต และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมาก่อนหน้านี้ พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยการสนทนากลุ่ม ทำให้คู่มือมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเป็นแนวทางและปฏิบัติตามได้จริง

#### 5.3.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาหาปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องต้ม และรูปแบบการจัดการ โดยการจัดทำคู่มือเฉพาะ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไปในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

1) ควรมีการจัดทำคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น ประเภทอาหาร ผ้า เครื่องแต่งกาย ของใช้ ของตกแต่ง และของที่ระลึก และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร

2) ควรมีการศึกษาเพื่อการพัฒนาคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แบบต่อเนื่องเป็นระยะๆ

#### 5.3.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (การนำไปใช้)

1) การวิจัยคู่มือรูปแบบการจัดการปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องต้ม ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และสร้างคู่มือขึ้นมา นี้ ทางหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปขยายผลการศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มจำนวนผลการคิดสรรระดับ 5 ดาวทั่วประเทศเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อท้องถิ่นชุมชน ต่อจังหวัดและต่อประเทศชาติสืบไป